

LIDT OM KEMPE-MENNESKEABER -

Den tyske læge K. A. Haberer har æren af at have fundet en helt ny arbejdsmark for fossilsamlere, idet han under sit ophold i Kina fra 1899 til 1902 gav sig til at opkøbe "drageben" i kinesiske apoteker i Tientsien, Peking og Shanghai.

Kineserne har i mindst 2000 år betragtet "drageben" som effektiv medicin mod en lang række sygdomme, som for eksempel hjerte-, lever- og nyresygdomme, tuberkulose, forstoppelse, mareridt, epilepsi, blæresygdomme, dysenteri, hæmorojder, betændelser og åndedrætsbesværigheder.

"Drageben" er ikke skeletdele af Kinas venlige og populære drager, men fossile knogler og tænder (de sidste er mest værdsatte) af pattedyr, der levede i slutningen af tertiærtiden og i kvartærtiden. Og da doktor Haberer vendte tilbage til Tyskland, viste det sig efter palæontologen Max Schlosser's undersøgelser af det rige bytte fra jagten i apotekerskufferne, at Haberer havde fremskaffet et yderst interessant materiale til belysning af Østasiens meget lidt kendte tidligere pattedyrfaunaer. En enkelt slidt kindtand af et menneske gav forøvrigt anledning til at tro, at man i Kina havde chance for at finde mennesketyper af ligeså primitiv karakter som javamennesket (*Pithecanthropus*, der først var fundet af hollænderen Dubois), men det har senere vist sig, at denne tand må have tilhørt en stenaldermand af moderne type.

Haberer's specielle form for fossiljagt blev i begyndelsen af trediverne genoptaget dels af den franske antropolog Teilhard de Jardin og dels - og med størst held - af den hollandske palæontolog G.R. van Königswald. Sidstnævnte fik i 1931 fra en kinesisk apoteker i Bandoeng på Java en recept på "dragetænder" og den gjorde han flittigt brug af på Java, i Kanton, Hongkong og i kineserkvartererne i San Francisco og i New York, med sigte på at fremskaffe rester af fossile primater (mennesker og aber).

I årenes løb voksede van Königswald's samling støt og inden hans efterforskninger ublidt blev stoppet ved japanernes okkupation af Indonesien under Anden verdenskrig, hvorved han havnede i en interne-

ringslejr, omfattede den af primatrester et meget stort antal tænder af en eller to uddøde orangutanarter, af hvilke nogle var væsentligt større end tænderne af den nulevende art, tænder af fossile mennesker og blandt dem nogle på grundlag af hvilke han opstillede arten *Sinanthropus officinalis*, og endelig et antal kolossalt store tænder, af hvilke han erhvervede den første i 1935 på et apotek i Hongkong. Denne tand var en kindtand, en bageste molar fra underkæben. Den var meget større end nogen orangutan-tand og også større end den tilsvarende hos gorillaerne. Denne tand blev af van Königswald lagt til grund for en ny art, *Gigantopithecus blacki* eller Black's Kæmpeabe (Black er professor Davidson Black, der tidligere på grundlag af en enkelt tand opstillede *Sinanthropus pekingensis* eller Kinamennesket fra Peking).

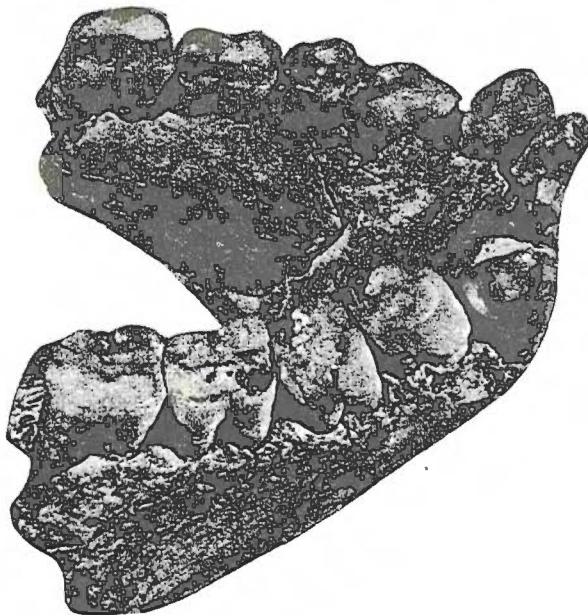

Foto af forpartiet af en af underkæberne fra Kwangsi.

HVOR STOR ?? Underkæben af *Gigantopithecus* var omtrent dobbelt så stor som underkæben hos et voksent menneske i nutiden. Kinesiske forskere mener, at dyret nåede en højde på 4 - 5 meter, men i Europa er der mange forskere, som mener, at højden blot var tre meter. Dyret har måske nærmest set ud som en kortarmet orangutan.

I 1945 fremsatte den ansete antropolog Franz Weidenreich, der allerede inden krigen havde haft et intimt samarbejde med van Königswald, det synspunkt, at de kæmpemæssige Gigantopithecus-tænder ikke var abetænder men mennesketænder, hvorfor navnet Gigantopithecus burde ændres til Gigantanthropus eller Kæmpemennesket - en navneændring, som er klart i strid med de internationale regler for navngivning af dyrearter. Udviklingen inden for menneskegruppen skulle så ifølge Weidenreich være gået fra kæmpemennesker til mindre og mindre mennesketyper. Dette motiverede han blandt andet med fund på Java af kæberester og tænder af en Meganthropus, der i størrelse stod mellem Gigantopithecus og den berømte Javamand, Pithecanthropus.

Denne opsigtsvækkende teori blev fra begyndelsen betragtet med nogen skepsis, og den har efter krigen fået sit dødsstød ved undersøgelsen af et imponerende nyt materiale af Gigantopithecus fra huler i det sydlige Kina. Det nye materiale, som jeg fik lejlighed til at gennemse under et besøg i Peking i 1961, omfatter foruden ca. 2000 tænder tre mere eller mindre fuldstændige underkæber.

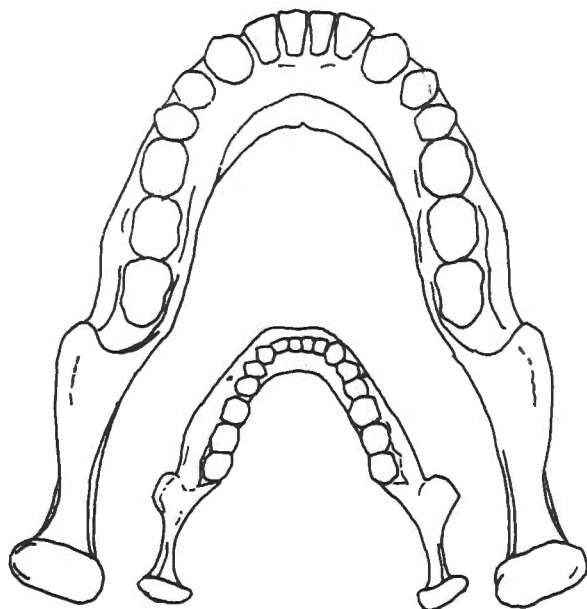
Efter borgerkrigens afslutning i 1949 indledte den kinesiske regering en kampagne for at oplyse den brede befolkning i Kina om den videnskabelige værdi af fossile tænder og knogler. Og et resultat heraf var, at adskillige tons fossiler blev indsamlet fra huler i den sydkinesiske provins Kwangsis hovedstad.

I dette materiale var der mange primattænder, bl. andet 700 orangutan-tænder og 7 tænder af Gigantopithecus (endnu større end tænderne i van Königswald's materiale). Yderligere 30 Gigantopithecus-tænder var indbragt til Kanton, og den 26. marts 1950 blev i en Kwangsi-hule de første tænder af Gigantopithecus fundet på deres oprindelige aflejringssted af en videnskabsmand, den verdenskendte dr. Pei Wenchung (det var dr. Pei, der i 1929 fandt den første hovedskal af det førnævnte Kinamenneske fra Peking).

I 1957 kunne dr. Pei for sine kolleger fremlægge en underkæbe med 12 tænder af Gigantopithecus. Fundet var gjort af Chin Hsiuhuai, en bonde i Kwangsi-provinsen, under gravearbejde i en hule i Lenghai-høj-er nær ved hans landsby. De kinesiske videnskabsmænd koncentrerede straks deres opmærksomhed på dette område. Endnu i 1957 fandt man her adskillige Giganto-

pithecus-tænder samt endnu en underkæbe, og i 1959 blev en tredje underkæbe føjet til samlingen. Ingen af disse senere fund blev gjort i selve Lenghaihulen.

Undersøgelsen af Lenghaihulen viser, at den er, og formodentlig altid har været, ret utilgængelig undtagen for gode klatrere. Dens to indgange findes nemlig i en meget stejl klippevæg næsten 100 meter over den flade slette, fra hvilken den isolerede Lenghaihøj rejser sig.

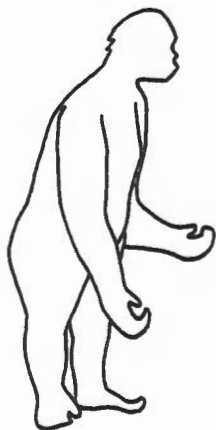

Billedet er et forsøg på at vise den formodede forskel i størrelse mellem underkæben af Gigantopithecus og et nutidsmenneske. Rekonstruktionen af abekæben er lavet før man havde kæbefundene fra Kina.

Aflejringerne i hulen er meget rige på fossile knogler, der repræsenterer en mellem-kvartærtids dyreverden omfattende bl.a. elefantslægten *Stegodon*, en kæmpepanda, vildsvin, hjorte og en kæmpetapir. Det er klart, at ingen af disse dyr har kunnet klatre op til hulen selv. De må altså være bragt derop af et andet dyr, og det eneste fund i hulen tydende på en større dyreform, der har kunnet foretage den vanskelige bjergbestigning, er den i 1956 fundne underkæbe af *Gigantopithecus*. Hvis dette er rigtigt, skulle *Gigantopithecus* have været noget så usædvanligt som en kødædende abe.

Ser man nærmere på underkæben, hvis struktur iøvrigt gør det klart, at *Weidenreich* var på vildspor, da han mente, at *Gigantopithecus* var en slags menneske, ser vi, at tænderne er noget mindre end de største tænder i det store *Gigantopithecus*-materiale, der er indsamlet af kineserne. Det kunne antyde, at kæben har tilhørt en hun. Tænderne er desuden stærkt slidte, hvad der kan betyde, at deres bærer opnåede en høj alder.

Med al mulig forsigtighed har man derfor draget følgende slutning af undersøgelsen af Lenghai-hulen: Hulens egentlige beboer var en gammel *Gigantopithecus*-hun, der i hvert fald delvis levede som kødæder. Det faktum, at ikke hele skelettet er blevet fundet i hulen, kunne tyde på, at den gamle hunabe har endt sine dage med selv at blive ædt - og i så fald formodentlig af sine egne artsfæller.

Eigil Nielsen